

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 36

Fylke: Søs Trøndelag

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Rissa

Emne: Helsing, sakker og ålder

Bygdelag: Rissa

Oppskr. av: Johan Torvik

Gard: Mo

(adresse): Rissa

G.nr. 63 Br.nr. 4, 12 og 13

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Fork. lærer Anders Halten, 83½ Rissa har gjennomgått

hav sett på alle spørsmålene og sagt
 sin mening. SVAR om sakker og ålder

Sp 1

Det almindelige er at man ikke gjør
 nogen bevægelser med hoved eller hæn-
 der. Det kan dog forekomme at noen
 gjør en bevægelse med hodet munden
 er ikke ~~almindelig~~ ansett for å være
 vakker skikk.

Sp 2.

Ikke almindelig. Naem kjende vel var
 mer opprømt og hilst oftere. Men helsing
 både til kjende og ukjende teler mer
 og mer almindelig.

Sp 3.

Den almindelige regel var vel at
 den som stod lavest på rangsstigen
 skulde hils først.

Sp 4

God kjenninger ^{kjende} hils på aarstand.
 Har ikke hørt tale om at det blev

gjort naem fatter mer av og til
 sin leders sambale. Asta lange og sam-
 tale med naem fra sin ungdom var for
 ikke ansett for å være god skikk.

45

Folk tok av seg hånne (kattler) for
 presten doktoren lensmannen brøgsel-
 aren og andre som blev ~~stør~~ satt i
 klasse med "Storkarar". Men ikke for
 granner og kjenninger

Sp 6 Det har forekommet men vistnok
 gjelden at folk tok av seg hūva med
 begge hender og holdt den under armen
 eller lagde den tilside, det er endel som
 vil sige!

Sp 7 Hvor sett var det vel ikke nær for
 skjell inden man hadde arbeids- eller
 helgukkloder på. Men kanskje man
 i helgukkloder var mere oplyst for å
 være høflig

Sp 8 Skjellbryner og gravet var det stikk
 og handhele på alle. Likvis slegt og
 vinner som det var nær lang siden
 man traff.

Sp 9 Nei mulig gjelden. Hvis nogen iode
 en sådan maner bleu det sett på
 som jaleri

Sp 10 Den stikk er nu gått av bruk.
 Vi som er eldre kan minnes folk
 som brukte å gjøre det.

Sp 11 Når ein måtte leksest stanset man
 og tog av seg hatten eller hūva
 Men ikke all sjønt småkjenner ved
 slike høve

Når ein måtte brusest bleu det
 gjerne å gå på begge sider lystige
 tilrop.

På sine steder ved regn stod det gjerne
 i tungen for å sjå tømme

12 Og helst på viss ting eller dijr er
 utlyent her.

Frømtidstiden om vinteren når dagen er kort blir det sagt "Godtdag" fra klokken 9 til 6 (9-18)

Fra klokken 9 "Godmorn" og etter kl. 6 "Godkveld".

Frø demningen og stumringen kan det bli en skjønnsakt for den enkelte å avgjøre dette. Så absolut sikkert blir ikke de anførte klokkeslett avgjørende. Frø sommertiden blir det ved sagt "Godtdag", når dagens arbeid uti er begynt og til man har slutet med dagen utarbeid. fra klokken 7-8 (7-20)

"Godnatt" blir det sagt senkvelds

"Godetta" er lite brukt her

"God middag" er lite kjent og brukt her. Her hørt folk som var født omkring år 1800 si "Vil bekompism" eller for tiden er dette neppe mere i bruk her

Sp 14

Man synes det er uheldig som ikke usimomelig

Sp 15

Nei det er ikke kjent.

Sp 16

Ungdom sier "Godmorn" eller bare "morn" dogret rundt

Sp 17

"Adjø" kom nye bruk etter 1880

Fø var det alminstelig og ble med ord: "Signe arbeidet", "Signe kveld", "Signe laget", "Signe maten". Men dette er nu mere kommet av bruk

Sp 18

"Signe møtet (i stuffer) Svaret på de hel-singer som ble født om "Signe" var alltid "Salle"

Sp 19

Fremmede som kom til gårds tok tok gjerne opat helsinga når de kom i stuen

Sp 20
4

Når den fremmede vilde tale med husbonden alene, künde det bli sagt: Han eg få snakke litt med deg på bonnmannshånd

Sp 21

Det har vært brukt endel frø, men nu er denne stikk almindelig.

22

Husfaren eller husmoren svarer:

"Kom inn," eller "kom her."

Sp 23

"Det almindelige har vært at fremmede blev stående ved døra til de blev bedt om å sette sig

Unge folk slekt og gode kjenninger som var borte ofte i en heim, blev det spildt sid navn oppmerksomhet ved å bedt dem sette sig

Det har også forekommet det syn at overdrivnen høflighet mer enn som almindelig var nei jåleri.

Sp 24

Nu er det almindelig stilt at folk tok av seg hūva og ikke setter sig for de blir bedt om å gjøre det

Sp 25

Vars god å få seet. "Gå må gå fram og få sette." "Ja må spå se å få sette."

Sp 26

For slekt og venner som spildt kom på besøk, og for vil anrette folk blev det vist ~~en~~ større vørdnad for

Sp 27

en ukjent som kom til gårds løftet på hūva, nænde sitt navn og farulle gjerne om årsaken hvorfor han kom.

Sp 28

Sådanne som mer spildt kom i en heim og "Storkaret" blev det vist større oppmerksomhet for. Men å tørke støvet av en almindelig renvasket stol av høflighet, er ingen kjent stikk her

Sp 29 Ved a sige: Velkommen! Noe annet er
ikke kjent

Sp 30 Gjesten: Farvel! Takki for meg!

Sp 31 Svaret: Nei farvell, da! eller bare farvell
Ikke annet, endis enn som er sagt i an-

a der Sp 30 Men det blev gjerne fæst
til. Du må ha lottke på reisa, eller
beve, Gøtt på reisa!

h. Det kunde være ved enkelte
anledninger bli tilføjet men
velmente ord av religiøst innhold

Sp 32 Så langt tilbake i tiden falk
nå kan mannet her

83
34
Faller bort som ukjent her

Likesså

Sp 35. Kjennet til at en kvinne først ved
år 1800 i et velkomslag kjøpte
bedesgjesten på handa. Minikkeflou tilfelle
Stikken er ukjent for tiden mellom
føddes og uarn

Sp 34
37
Sp 36 Det var held for a sige vejrned
Stikken er ukjent her

"Kan eg få en münd hos deg"
eller "Løt meg få en munn."

Er ukjent for tiden.

39 og
40 Men for mangy ar seden høste jeg
en gammel munn se til som dattet
datter... "No må eg få en nosse
hos deg." Stikken er ukjent her

Sp 41 h. D. stikke som det er spurt om i disse
43 spørsmål er ukjent her for tiden

Sp 44 Navn på det falk var rige de ble de alltid
med "Tullykke"

Det Falk som staldte forde en reir, blev det
sagt: "Lijttke på reiren."

Gn 45

6

Når man i juleen møtte noen eller
kom inn i huset til fremmede ble
det alltid sagt "God jule!" eller også
"Gledelig jule!"

Gn 46

Ved nyttår "Godt nyttår". Ved påske
tid "God påske". Ved barnes fødsel
betroving og bryllup: Til Lykke
I den senere tid er ved dødsfall
kommet mer og mer i bruk å vis
delbøyle ved uttrykket: "Eg kondolerer!"
De kunde vere delbøyle uten ord
men ved å felle låren.

Gn 47

Tok i hand alltid med høyre hand
Ved gravøl i huset eller liktalen
og det künde også tale gjort ved graven
Brøtt små ryggen til og ved å spjette
med et knyttet stik. Der har vært

Gn 48

Gn 49

også for kommet mer over ukjent grimmene
For blev det sagt "I til foreldre,
kerkeforeldre og eldre fult og fremme
de ukjente fult:

Gn 50

Du til barn, ungdom og ungdom
vunde og sakalt gronlikere
Det har vært blitt sagt "hær" eller
ha til ambidsfult og "storkarer"

Gn 51

Passa den 14/3-1953

Johan Varrik

7691